

Vergaderjaar 2019–2020

32 734

Nederlandse diplomatie

25 295

Infectieziektenbestrijding

Nr. 48

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 april 2020

Met deze brief informeer ik uw Kamer over enkele consulaire aspecten verbonden aan de ontwikkelingen rondom het coronavirus.

Stand van zaken repatriëring

Op 8 april jl. is de registratie via de website voor Bijzondere Bijstand Buitenland gesloten (ref. Kamerstukken 32 734 en 25 295, nr. 46). Alle inzet is op dit moment gericht op het organiseren van de veilige thuiskomst van de resterende gestrande Nederlandse reizigers. Op het moment van sluiten van de registratie hadden zich in totaal ruim 25.000 gestrande Nederlandse reizigers geregistreerd. In de afgelopen tijd is door de gezamenlijke partners onder het convenant Bijzondere Bijstand Buitenland inzichtelijk gemaakt hoeveel van deze geregistreerde reizigers zich daadwerkelijk nog in het buitenland bevinden en naar Nederland wensen terug te keren.

Van de geregistreerde Nederlandse burgers zijn er circa 6.500 met 38 speciale vluchten – uitgevoerd in het kader van het convenant Bijzondere Bijstand Buitenland – naar huis gebracht. Circa 10.000 geregistreerde reizigers wisten daarnaast, vaak met advies en ondersteuning van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, op andere wijze huiswaarts te keren of geven aan om andere redenen niet langer gebruik te willen of hoeven maken van Bijzondere Bijstand Buitenland. De speciale vluchten uitgevoerd in het kader van het convenant Bijzondere Bijstand Buitenland richten zich op gestrande Nederlandse reizigers die geen beroep kunnen doen op een reisorganisatie of luchtvaartmaatschappij.

De partners binnen het convenant – naast het Ministerie van Buitenlandse Zaken private partijen zoals de ANVR, het Verbond van Verzekeraars, de Gezamenlijke Nederlandse Alarmcentrales en verschillende (Nederlandse) luchtvaartmaatschappijen – blijven zich onverminderd inspannen om gestrande Nederlandse reizigers in het buitenland te helpen zo spoedig mogelijk terug te keren naar Nederland. Dit is een complexe operatie die

in toenemende mate maatwerk vereist nu zich op vele plekken nog slechts beperkte aantallen gestrande reizigers bevinden. Er wordt gewerkt aan een duurzame voortzetting van deze inzet in de komende periode. Waar in de afgelopen weken veel aandacht uitging naar die landen waar zich grote groepen gestrande Nederlanders bevonden, verschuift de focus nu naar deze kleinere groepen. In veel gevallen zijn er in die landen naast Nederlanders ook aanzienlijke aantallen gestrande EU-burgers. In nauwe coördinatie met de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) en andere EU-lidstaten wordt continu naar mogelijkheden gezocht om een veilige terugkeer naar Europa te organiseren. Dat past ook in de gehanteerde aanpak, waarbij Nederland herhaaldelijk Europese burgers betrokken bij repatriërvluchten, en waarbij verscheidene andere Europese partners zorgdroegen voor de veilige thuiskomst van Nederlandse reizigers.

Marokko

De afgelopen weken is er veel aandacht uitgegaan naar de repatriëring van gestrande Nederlandse reizigers uit Marokko. In de eerste dagen na sluiting van het Marokkaanse luchtruim kon – met diplomatieke inzet – nog een groot aantal extra vluchten naar Nederland worden georganiseerd waarmee ruim 6000 gestrande Nederlanders het land konden verlaten. Op verscheidene manieren konden daarna nog enkele specifieke gevallen of groepen Marokko verlaten aan boord van een vlucht van een EU-partner, of overzee naar Frankrijk.

Er was echter nog steeds een grote groep Nederlandse reizigers die gestrand was in Marokko. Hierover is veelvuldig contact geweest met de Marokkaanse autoriteiten en Europese partners om repatriërvluchten mogelijk te maken. Ik heb zelf ook een klemmend beroep op de Marokkaanse autoriteiten gedaan om deze mensen naar huis te laten terugkeren. Deze inspanningen hebben ertoe geleid dat er dit weekend in samenwerking met Marokko een humanitaire vlucht naar Nederland kon terugkeren. Daarbij is voorrang gegeven aan schrijnende gevallen. Ik heb mijn Marokkaanse collega bedankt en hem gevraagd om ook vervolgvluchten mogelijk te maken. Uiteraard blijf ik me ervoor inspannen om uiteindelijk alle gestrande reizigers uit Marokko naar Nederland te laten terugkeren.

Consulaire bijstand

Zolang de terugkeer van resterende Nederlandse reizigers naar Nederland nog niet is gerealiseerd, komen voor die groep ook andere vraagstukken van consulaire bijstand naar voren. Een langer verblijf in het buitenland in combinatie met soms verdergaande lokale maatregelen kan grote impact hebben op gestrande Nederlandse reizigers in afwachting van terugkeer en mogelijk ook voor (semi)permanent in het buitenland gevestigde Nederlanders.

De verwachting is dat het aantal verzoeken om consulaire bijstand in de komende tijd zal toenemen. De consulaire bijstand in deze bijzondere situatie zal zich met name richten op faciliteren van huisvesting, financiële bemiddeling (zonder dat daarvoor de gebruikelijke bemiddelingskosten van 50 euro in rekening worden gebracht), bemiddeling bij verkrijgen medicijnen en medische zorg en emotionele ondersteuning. Daarbij is uitgangspunt het ondersteunen van de eigen verantwoordelijkheid.

Bijstand gedetineerden

Wereldwijd bevinden zich ruim 1.800 Nederlanders in detentie. In een deel van deze landen zijn de detentieomstandigheden van dien aard dat een

aantal gedetineerden in overvolle gemeenschappelijke cellen wordt opgesloten, zonder enige mogelijkheid tot zelfquarantaine of het houden van sociale afstand. Wereldwijd zijn enkele besmettingen met COVID-19 in detentie inrichtingen gemeld. Nederland volgt die situatie nauwlettend. Tot dusverre zijn er – voor zover bekend – geen Nederlandse gedetineerden besmet.

Autoriteiten wereldwijd hebben penitentiaire inrichtingen afgesloten voor bezoekers van buiten, hetgeen de mogelijkheden voor consulaire bezoeken of die van de vrijwilligers van Reclassering Nederland en Epafras verhindert en daarmee de isolatie van de gedetineerden verhoogt. Daarnaast nemen sommige landen maatregelen in de sfeer van vervroegde vrijlating uit detentie. Gedetineerden die vervroegd zijn vrijgelaten en het land door algemene beperkende lokale maatregelen nog niet kunnen verlaten, kunnen bij de post een beroep doen op consulaire bijstand.

De Nederlandse diplomatieke vertegenwoordigingen houden de ontwikkelingen binnen de detentie-inrichtingen in de gaten en vragen hiervoor indien nodig ook aandacht bij de lokale autoriteiten. Daar waar bezoek van gedetineerden niet mogelijk is door beperkende maatregelen, zoekt de post naar alternatieven, zoals telefonisch contact. Andere vaste elementen van consulaire bijstand voor gedetineerden zoals het geïnformeerd houden van de familie in Nederland over het welzijn van de gedetineerde, en het uitvoeren van financiële bemiddelingen t.b.v. gedetineerden vinden zoals gebruikelijk doorgang.

Reisadviezen

Wereldwijd geldt nog steeds minimaal het reisadvies «alleen noodzakelijke reizen» (oranje), waarbij het advies omwille van veiligheidsredenen of uiterst vergaande maatregelen om verspreiding van COVID-19 te voorkomen voor sommige (delen van) landen «niet reizen» (rood) kan zijn. Nu veel landen wereldwijd deze maatregelen handhaven tot tenminste eind mei, is het onwaarschijnlijk dat reisadviezen in die periode verlicht zullen kunnen worden. De aanpassing van reisadviezen wordt steeds land voor land vormgegeven, waarbij de advisering van het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport en het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) in acht genomen wordt. Daarbij zijn de omstandigheden in een land en de timing en vormgeving van maatregelen door het betreffende land bepalend voor het handhaven of (gedeeltelijk) aanpassen van een bestaand reisadvies.

Innamebeleid aanvragen van visa en reisdocumenten

Uw Kamer is bij brief van 16 maart jl. (Kamerstukken 32 734 en 25 295, nr. 41) en 27 maart jl. (Kamerstuk 32 734, nr. 45) geïnformeerd over enkele gevolgen van de COVID-19 uitbraak voor de consulaire dienstverlening, onder meer over het besluit om slechts in zeer beperkte gevallen aanvragen voor visa (zowel Schengenvisa als de afgifte van machtiging tot voorlopig verblijf (MVV)) en reisdocumenten in te nemen. Het innamebeleid voor visa wordt zoveel mogelijk in lijn gehouden met de Europese inreisbeperkingen voor Schengen, die onlangs werden verlengd. Met name bij visumplichtige gezinsleden van Nederlanders worden de mogelijkheden om een aanvraag in te dienen steeds zoveel mogelijk in lijn gehouden met de Europese en Nederlandse maatregelen, waarbij er – waar mogelijk – op wordt ingezet om hen met gezinsleden naar Nederland te kunnen laten reizen.

Het innamebeleid voor reisdocumenten zal ook zo ruim mogelijk blijven gegeven de omstandigheden, waarbij Nederlanders die in een spoedgeval

een reisdocument nodig hebben, hierin zo veel mogelijk worden voorzien. Hierbij moet vooral gedacht worden aan professionele redenen (bijv. vrachtwagenchauffeurs) of voor het aanvragen van een verblijfsstatus/zorgverzekering of andere (spoed)administratieve handelingen. Nederlanders die met spoed moeten reizen wordt onverkort een laissez-passer verstrekt, indien mogelijk.

De consulaire dienstverlening die niet onder een van bovenstaande uitzonderingscategorieën valt, blijft tot nader order opgeschort.

Bij de uitvoering van dit innamebeleid ten aanzien van aanvragen van visa en reisdocumenten is de situatie in het betreffende land leidend: als de lokale omstandigheden het innemen van een aanvraag niet toestaan, worden er geen aanvragen ingenomen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok